



จากบ้านทุ่งศาลา บ้านบางลาย สู่บ้านท้ายน้ำ:  
การศึกษาทุนทางวัฒนธรรม จากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ  
From Ban Thung Sala, Ban Bang Lai to Ban Thai Nam:  
A Study of Cultural Capital Derived from the Legend  
of Luang Pho Ngoen Phutthachot

ภาคภูมิ สุขเจริญ<sup>\*</sup>  
Pakpoom sookcharoen

*Received: February 8, 2025*  
*Revised: October 17, 2025*  
*Accepted: October 24, 2025*

---

<sup>1</sup> คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ประเทศไทย  
Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand  
<sup>\*</sup>Corresponding Author, E-mail: Pakpooms@nu.ac.th

## บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และเพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการลงพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า ตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่มาของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ได้แก่ ทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และทุนสถาบัน ซึ่งมีรากฐานมาจากตำนานและเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา โดยทุนบุคคล ได้แก่ พระภิกษุ ปรชาชนย์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ขณะที่ทุนรูปลักษณ์ ได้แก่ ศาลาพักช้าง รูปหล่อหุ่นขี้ผึ้ง และวัตถุมงคลหลวงพ่ोजิน ซึ่งมีคุณค่าทางศาสนาและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วนทุนสถาบันคือการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และชมรมพระเครื่อง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับในวงกว้าง ทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนได้ 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเส้นทางการท่องเที่ยว มิติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมิติด้านวัตถุมงคล

**คำสำคัญ:** ทุนทางวัฒนธรรม หลวงพ่ोजิน พุทธโชติ บ้านทุ่งศาลา บ้านบางลาย บ้านท้ายน้ำ

## Abstract

This article aims to study the cultural capital derived from the legend of Luang Pho Ngoen Phutthachot in the areas of Bueng Narang and Bang Lai sub-districts, Bueng Narang district, and Thai Nam sub-district, Pho Thale district, Phichit province, and to propose guidelines for applying the

cultural capital from the legend of Luang Pho Ngoen Phutthachot in the areas of Bueng Narang and Bang Lai sub-districts, Bueng Narang district, and Thai Nam sub-district, Pho Thale district, Phichit province. This study is a qualitative research, based on a document study, interviews, and non-participatory observations through fieldwork. The results show that the legend of Luang Pho Ngoen Phutthachot that is related to the area is the source of the cultural capital in the area, including embodied cultural capital, objectified cultural capital, and institutionalized cultural capital. This capital is rooted in the legends and stories passed down through generations. Embodied cultural capital includes monks, local sages, and community leaders. Objectified cultural capital includes an elephant resting pavilion, wax sculptures, and Luang Pho Ngoen amulets, which have both religious value and the potential to be developed as tourist attractions. Institutionalized cultural capital is the establishment of museums and amulet clubs, which helps to build credibility and widespread acceptance. This cultural capital can be applied to develop tourism to create economic value for the community in 3 dimensions: tourism route dimension, tourism activity dimension, and amulet dimension.

**Keywords:** Cultural capital, Luang Pho Ngoen Phutthachot, Ban Thung Sala, Ban Bang Lai, Ban Thai Nam

## บทนำ

หลวงพ่ोजิน พุทธโชติ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมากรูปหนึ่งในสังคมและประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งมีพุทธศาสนิกชนเคารพนับถือศรัทธาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ พระเครื่องหลวงพ่ोजินยังเป็นที่นิยมมากในวงการตลาดพระเครื่องไทย แม้ในปัจจุบันก็ยังมีการจัดสร้างพระเครื่องหลวงพ่ोजินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระเครื่องหลวงพ่ोजินได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ตำนานหลวงพ่ोजินที่เกี่ยวกับประวัติ พุทธาคมในด้านต่าง ๆ และเหตุการณ์ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้เสด็จมาทรงศึกษาวิชาอาคมจากหลวงพ่ोजิน ก็ยังคงได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน (Ch. Ariyasap, 2014) ตำนานหลวงพ่ोजินอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งในฐานะตำนาน ความเชื่อ และการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่จะรับรู้ว่ หลวงพ่ोजิน พุทธโชติ เป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดหิรัญญาราม (วัดบางคลาน) แต่อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजินไม่ได้มีเพียงวัดหิรัญญารามเท่านั้น ยังมีพื้นที่ในเขตตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเลอีกด้วย ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजินตามตำนานที่ชาวบ้านเล่าขานสืบต่อมา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวนี้ มีความสัมพันธ์ทางการปกครองและทางภูมิศาสตร์ หากแต่พื้นที่ดังกล่าวนี้อาจไม่ได้เป็นที่รู้จักเท่าวัดหิรัญญาราม (วัดบางคลาน) ในตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเลด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสังเกตว่า ตำนานหลวงพ่ोजินในพื้นที่ดังกล่าวนี้ น่าจะส่งผลให้เกิดทุนทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้

เมื่อผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน ตำนาน และเรื่องเล่าหลายเรื่อง เช่น งานของอภิสิทธิ์ เกษมผลกุล (Kasempholkoon, 2016) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรม

เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากวรรณคดีเรื่องนิราศพระประธมของสุนทรภู่ งานของปรมินท์ จารูวร (Jaruworn, 2016) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และยานุมาศ สร้อยเสือ (Sroysua, 2008) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนงานที่ศึกษาเกี่ยวกับหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ มีผู้ศึกษาอยู่บ้าง เช่น งานของพระครูวิลาสรัตนรังสี (สง่า ทศศรี) (Phrakru Wilat Rattananangsi (Sa-nga That Sri), 2015) ที่ได้ศึกษาบทบาทของหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ที่มีต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา แต่ยังไม่มีการวิจัยใดที่ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดจากตำนานของหลวงพ่ोजเงินในพื้นที่ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

### กรอบแนวคิด

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ตามที่ได้มีนักวิชาการนำเสนอไว้ มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) มีผู้ให้คำจำกัดความของทุนวัฒนธรรมไว้หลายคน ในที่นี้จะยกมาพอสังเขป ดังนี้ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (Patmasiriwat, 2004,

pp. 41-44) กล่าวถึงความหมายของทุนทางวัฒนธรรมว่า ทุนทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ ภูมิปัญญา และงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการค้นคว้าและค้นพบโดยผู้ทรงความรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งค่านิยมและความเชื่อที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดการจัดระเบียบของสังคมหรือสร้างกฎกติกาที่เป็นคุณต่อสังคมโดยส่วนรวม รวมถึงกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ตัวอย่างทุนทางวัฒนธรรม เช่น ภาษา ศิลปกรรม การถนอมอาหาร วรรณกรรม วัฒนธรรม ส่วน รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (Thanapornphan, 2003, pp. 28-31) ให้ความหมายของทุนทางวัฒนธรรมไว้ว่า ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม สินค้าและบริการใดที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ สินค้าและบริการเหล่านั้น คือ สินค้า วัฒนธรรม กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ทุนทางวัฒนธรรม ส่วนสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยอาศัยภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นเรียกว่า สินค้าวัฒนธรรม

ส่วนปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1986) ได้จำแนกและสรุปทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ทุนบุคคล ทุนรูปลักษณะ และทุนสถาบัน ดังนี้ ทุนบุคคล (Embodied cultural capital) คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในตัวบุคคล เช่น ความรู้ทางภาษา ทักษะการสื่อสาร รสนิยมทางศิลปะ ทุนรูปลักษณะ (Objectified cultural capital) คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของวัตถุ เช่น หนังสือ งานศิลปะ เครื่องดนตรี และทุนสถาบัน (Institutionalized cultural capital) คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ

แนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Figure 1. Research Conceptual Framework

ผู้วิจัยจะอาศัยกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ในการศึกษาวิเคราะห์และจัดกลุ่มทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง ตำบลบางลาย และตำบลท้ายน้ำ

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Document) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory observation) โดยการลงพื้นที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดและเรียบเรียงเค้าโครงงานวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ แนวทางการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ และสรุปและอภิปรายผลการวิจัย
2. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และข้อมูลสถานที่สำคัญในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบบริบทและที่มาของทุนทางวัฒนธรรม

3. ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2566 โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย (1) การรับรู้ ความเชื่อ และความศรัทธา (2) การท่องเที่ยวและวัดถุมงคล และ (3) การพัฒนาสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ประเด็นการสังเกต ประกอบด้วย (1) ลักษณะทั่วไป ของผู้มาเยี่ยมชมและร่วมสักการะ (2) พฤติกรรมการสักการะ และ (3) การปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นหรือสิ่งแวดลอม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์และแบบสังเกต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย (1) เจ้าอาวาสและผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่น (2) ผู้นำ ชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน (3) ประชาชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง และ (4) ผู้ที่มา เยี่ยมชมและสักการะหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ

4. นำข้อมูลมาจัดกลุ่ม และวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการ
5. เรียบเรียง และนำเสนอผลการวิจัย

### ผลการวิจัยเชิงสังเคราะห์

1. ทฤษฎีวิวัฒนาการจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบล บึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยสังเขปเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการ จากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอ บึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน ได้แก่ ประวัติของหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ เส้นทาง การเดินทางของหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ จากตำนาน ประวัติ หรือคำ บอกล่า จากนั้นจึงนำเสนอทฤษฎีวิวัฒนาการจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ตามลำดับดังนี้

## 1.1 ประวัติของหลวงพ่ोजิน พุทฺธโชติ อันเป็นที่มาของทุนทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัยจะปริทัศน์ประวัติของหลวงพ่ोजิน พุทฺธโชติ อันเป็นที่มาของทุนทางวัฒนธรรมโดยสังเขป เพื่อให้ทราบปริบทและที่มาของทุนทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้ (Ch. Ariyasap, 2014; Dam-Hem, 2011; Hiranteerapol, 1994)

### 1.1.1 ชาติกำเนิดและวัยเด็ก

หลวงพ่ोजิน พุทฺธโชติ มีนามเดิมว่า “เงิน” เกิดเมื่อวันศุกร์ เดือน 10 ปีฉลู ตรงกับวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2351 ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่บ้านบางคลาน อำเภอบางคลาน (ในสมัยปัจจุบันคือ อำเภอโพทะเล) จังหวัดพิจิตร บิดาของท่านชื่อ อู่ เป็นชาวบ้านบางคลาน มารดาของท่านชื่อ พัก เป็นชาวบ้านจากจังหวัดกำแพงเพชร ท่านมีพี่น้องร่วมกันทั้งหมด 6 คน

### 1.1.2 การศึกษาและการบวช

เมื่ออายุได้ 5 ขวบ ผู้เป็นลุงได้พาหลวงพ่ोजินไปอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และได้นำท่านไปฝากไว้ที่วัดตองปุ (วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร) เพื่อให้เล่าเรียนหนังสือ เมื่ออายุ 12 ปี ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณร และเมื่ออายุครบบวชก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดชนะสงคราม มีฉายาว่า “พุทฺธโชติ”

### 1.1.3 การศึกษาพระธรรมวินัยและการจำพรรษา

หลังจากอุปสมบทแล้ว หลวงพ่ोजินได้ศึกษาพระธรรมวินัยและวิปัสสนากรรมฐานอยู่ที่วัดชนะสงครามเป็นเวลา 3 พรรษา ต่อมาหลวงพ่ोजินได้ย้ายมาจำพรรษาอยู่ที่วัดทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง วัดท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ วัดคงคาราม (วัดบางคลานใต้) ตำบลบางคลาน และสถานที่จำพรรษาสุดท้าย คือ วัดวังตะโก หรือวัดบางคลาน (วัดหิริญญาราม) ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับวัดคงคาราม ท่านมีชื่อเสียงโด่งดังมากในด้านวิทยาคมและเมตตามหานิยม จึงมีผู้คนมาให้ท่านช่วยรดน้ำมนต์และปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บไม่ขาดสาย

#### 1.1.4 ลูกศิษย์และเกียรติคุณ

หลวงพ่อกเงินมีลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น หลวงพ่อพิช วัดชะมั่ง พระครูวิจิตรวุฒิมิร (หลวงพ่อน้อม) วัดท้ายน้ำ หลวงพ่อน้อย วัดคงคาราม และ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ที่ได้มาศึกษาศิลปะวิชาคัมภีร์กับท่าน ซึ่งได้รับการฝากฝังจากพระครูวิมลคุณากร (หลวงปู่ศุข เกสโร) วัดปากคลองมะขามเฒ่า จังหวัดชัยนาท นอกจากนี้ท่านยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์

#### 1.1.5 การมรณภาพ

หลวงพ่อกเงินมรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันศุกร์ เดือน 10 แรม 11 ค่ำ ปีมะแม ตรงกับวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2462 สิริอายุได้ 111 ปี พรรษา 90 ณ วัดวังตะโก หรือวัดบางคลาน ตำบลบางคลาน อำเภอบางคลาน จังหวัดพิจิตร

#### 1.1.6 ตำนานและอิทธิปาฏิหาริย์

หลวงพ่อกเงิน เป็นพระเกจิอาจารย์ที่ได้รับความเคารพศรัทธาอย่างสูง มีตำนานเกี่ยวกับท่านที่เล่าขานสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนในด้านอิทธิปาฏิหาริย์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นวาจาสิทธิ์ การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า ความอยู่ยงคงกระพัน และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

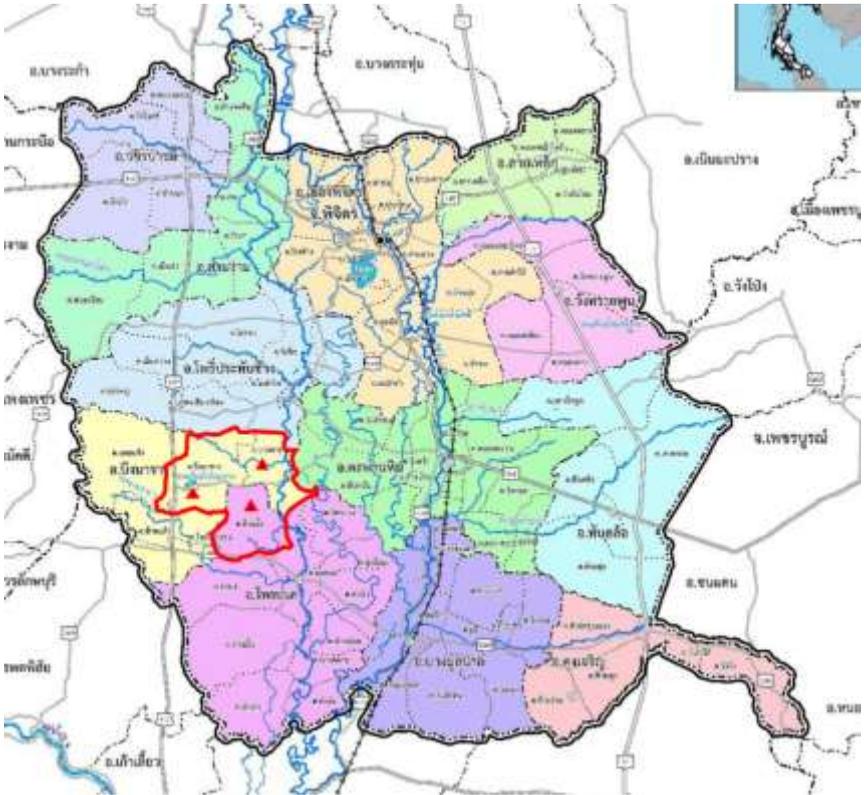
หลวงพ่อกเงิน เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในด้านการปลุกเสกวัตถุมงคล โดยเฉพาะพระเครื่องที่เชื่อว่ามีพุทธคุณด้านเมตตามหานิยม โชคลาภ แคล้วคลาด และคงกระพัน ตลอดจนความสามารถในการขจัดสิ่งอัปมงคลด้วยอาคมและสมาธิจิต นอกจากนี้ ตำนานเกี่ยวกับความแม่นยำในการทำนาย การล่องหนหายตัว และสัตว์เลี้ยงของท่าน ยังได้รับการกล่าวขานจนถึงปัจจุบัน

#### 1.1.7 วัตถุมงคล

วัตถุมงคลที่สร้างโดยหลวงพ่อกเงินเป็นที่นิยมและมีราคาสูง เช่น เหรียญและรูปหล่อหลวงพ่อกเงิน ซึ่งมีหลายพิมพ์ เช่น พิมพ์ขี้ตา พิมพ์นิยม และพิมพ์จอบใหญ่ ซึ่งเป็นที่ต้องการของนักสะสมพระเครื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

## 1.2 จากบ้านทุ่งศาลา บ้านบางลาย สู่บ้านท้ายน้ำในฐานะเส้นทาง การเดินทางของหลวงพ่ोजเงิน พุทฺธโชติ

ระหว่างบ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง บ้านบางลาย ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และบ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัด พิจิตร เป็นเส้นทางเดินทางของหลวงพ่ोजเงิน พุทฺธโชติ ที่ได้เดินทางผ่านเพื่อมา จำพรรษาและปฏิบัติศาสนกิจในพื้นที่ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่าน โดยมีตำนานที่เกี่ยวกับ หลวงพ่ोजเงินที่แสดงให้เห็นถึงผูกพันระหว่างท่านกับชุมชน เช่น ตำนานเล่ากันว่า ขณะเดินทางผ่านพื้นที่ดังกล่าว ท่านมักแสดงอิทธิฤทธิ์หรือปาฏิหาริย์ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางน้ำและรักษาคนเจ็บป่วย จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้าน พื้นที่ใน เส้นทางดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันทั้งทางการปกครองและทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ ในอดีตอำเภอโพทะเลมีชื่อเดิมว่า อำเภอบางคลาน ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอโพทะเล เมื่อปี พ.ศ. 2482 ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้มีการแยกตำบลบึงนาราง ตำบลบางลาย ตำบลโพธิ์ไทรงาม ตำบลแหลมรัง และตำบลห้วยแก้ว ของอำเภอโพทะเลมาจัดตั้งเป็น กิ่งอำเภอบึงนาราง ขึ้นกับอำเภอโพทะเล (The Document and Archives Committee, the Organizing Committee for the Celebrations of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Birthday Anniversary, 2001) ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการยกฐานะ กิ่งอำเภอบึงนาราง ขึ้นเป็นอำเภอบึงนาราง กล่าวโดยสรุป พื้นที่ทั้งสามแห่งเคยอยู่ ภายใต้อำเภอที่การปกครองเดียวกัน แต่ได้มีการแยกท้องที่การปกครองในสมัยหลัง นอกจากนี้ พื้นที่ของทั้งสามตำบลยังมีอาณาเขตใกล้ชิดติดต่อกันอีกด้วย ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดพิจิตร เฉพาะในส่วนตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย  
อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

Figure 2. Pichit Province map, specifically the areas of Bueng Narang Subdistrict and Bang Lai Subdistrict in Bueng Narang District, and Thai Nam Subdistrict in Pho Thale District, Pichit Province. Adapted from “Pichit Province Briefing Data (2023-2027)”, by Pichit Provincial Office, 2023, <https://pichit.go.th/pichit/doc/2566/660419-1.pdf>.

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ทั้งสามแห่ง ได้แก่ บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง บ้านบางลาย ตำบลบางลาย และบ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ นอกจากจะมีความสัมพันธ์กันทางด้านการปกครองและความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์แล้ว ยังมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่แนบแน่น ซึ่งมีรากฐานมาจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในฐานะเส้นทางการเดินทางที่ท่านเคยใช้ในการจำพรรษาและปฏิบัติศาสนกิจ ความสัมพันธ์นี้ปรากฏเป็นรูปธรรมผ่านทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายในชุมชน อาทิ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ศาสนสถานและศาสนวัตถุ รวมถึงพิธีกรรมและชมรมพระเครื่อง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งสืบสานเรื่องราว ความศักดิ์สิทธิ์ ที่ทำให้ตำนานของท่านยังคงอยู่และเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนได้จนถึงปัจจุบัน

**1.3 สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง บ้านบางลาย ตำบลบางลาย และบ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ** (Department of Religious Affairs, 1988)

สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง บ้านบางลาย ตำบลบางลาย และบ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ มีดังต่อไปนี้

### **1.3.1 บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง**

บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง มีสถานที่สำคัญที่เกี่ยวกับหลวงพ่ोजิน คือ วัดทุ่งศาลาหรือวัดทุ่งศาลาหลวงพ่ोजิน เป็นสถานที่ที่หลวงพ่ोजินเคยมาพำนักอยู่ ปัจจุบันเป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งศาลา หมู่ที่ 7 ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร เจ้าอาวาสคือ พระครูมงคลรัตนกิจ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ภายในวัดมีสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ได้แก่ ศาลาหลวงพ่ोजิน และสระน้ำหลวงพ่ोजิน

ศาลาหลวงพ่ोजิน เชื่อกันว่า หลวงพ่ोजินเป็นผู้สร้างไว้ แต่ปัจจุบันเหลือเพียงเสาที่ทำจากไม้เต็งรังจำนวน 2 ต้น สันนิษฐานว่า มีอายุประมาณ 100 ปี ส่วนสระน้ำหลวงพ่ोजิน สันนิษฐานว่า เป็นสระน้ำที่หลวงพ่ोजินใช้ ชาวบ้านเชื่อกันว่า หากดื่มน้ำในสระนี้จะช่วยให้หายจากโรคร้าย ด้านข้างสระน้ำมีต้นประดู่ขนาดใหญ่ ขนาดประมาณ 2 คนโอบ เชื่อกันว่าใช้สำหรับผูกช้างหลวงพ่ोजิน ด้านหน้าสระน้ำ มีรูปปั้นปูนจำลองช้างหลวงพ่ोजิน 2 เชือก ชื่อว่า นบ กับ แนน ซึ่งเป็นช้างเลี้ยงที่หลวงพ่ोजินรักและเมตตามาก



ภาพที่ 3 ศาลาหลวงพ่ोजิน ณ วัดทุ่งศาลา

Figure 3. Luang Pho Ngoen Pavilion at Wat Thung Sala

ภาพที่ 3 ศาลาหลวงพ่ोजิน ณ วัดทุ่งศาลา ตั้งอยู่บ้านทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ภายในศาลามีรูปหล่อหลวงพ่ोजิน และมีเสาไม้เต็งรัง 2 ต้น ซึ่งเป็นเสาของศาลาเก่าที่หลวงพ่ोजินได้เคยสร้างไว้



ภาพที่ 4 รูปปั้นปูนจำลองช้างหลวงพ่ोजเงิน

Figure 4. Stucco replica of Luang Pho Ngoen's elephant

ภาพที่ 4 รูปปั้นปูนจำลองช้างหลวงพ่ोजเงิน ตั้งอยู่บริเวณ  
ด้านหน้าสระน้ำหลวงพ่ोजเงิน ส่วนบริเวณด้านหลังรูปปั้นช้างคือสระน้ำหลวงพ่ोजเงิน  
ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์

### 1.3.2 บ้านบางลาย ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง

บ้านบางลาย ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง มีสถานที่  
ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน คือ ศาลาพักช้างหลวงพ่ोजเงิน ตั้งอยู่ริมทางหลวงชนบท พจ.  
4011 (บางลาย-โพทะเล) เป็นศาลาไม้ขนาดย่อมชั้นเดียวยกพื้น ไม่มีผนังด้านข้าง  
มีบันไดทางขึ้นด้านหน้า ปัจจุบันได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์โดยองค์การบริหารส่วน  
จังหวัดพิจิตร ด้านบนศาลามีรูปหล่อหลวงพ่ोजเงิน และรูปหล่อช้างของหลวงพ่ोजเงิน  
ชาวบ้านในพื้นที่และพุทธศาสนิกชนที่เดินทางผ่านมักแวะมาสักการะอยู่เสมอ

ชาวบ้านสันนิษฐานว่า ศาลาพักช้างแห่งนี้เป็นสถานที่ที่หลวงพ่อเงินใช้เป็นจุดพักแรมระหว่างการเดินทางขณะรุดงค์ไปบูรณะสิ่งปลูกสร้างหลายแห่ง เนื่องจากในสมัยก่อนยังไม่มีถนน อีกทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่ารกทึบ เมื่อจะเดินทางไปยังที่ใดต้องใช้ช้างหรือสัตว์อื่นเป็นพาหนะ ในการเดินทางแต่ละครั้งจึงใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีสถานที่ที่ใช้พักแรม



ภาพที่ 5 ป้ายศาลาพักช้างหลวงพ่อเงิน

Figure 5. Sign for Luang Pho Ngoen's Elephant Resting Pavilion

ภาพที่ 5 ป้ายศาลาพักช้างหลวงพ่อเงิน บ้านบางลาย ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง เป็นป้ายปูนสีขาวขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมถนน ช้างหน้าศาลาพักช้าง บริเวณมุมซ้ายและขวาของป้ายมีข้อความระบุที่มาของการสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาลาพักช้างหลวงพ่อเงิน



ภาพที่ 6 ศาลาพักช้างหลวงพ่ोजเงิน

Figure 6. Luang Pho Ngoen Elephant Resting Pavilion

ภาพที่ 6 ศาลาพักช้างหลวงพ่ोजเงิน ซึ่งได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ด้านหลังถัดจากป่าศาลาพักช้าง

### 1.3.3 บ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

บ้านท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร มีสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน คือ วัดท้ายน้ำ เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ 8 ตำบลท้ายน้ำ อำเภอท้ายน้ำ จังหวัดพิจิตร เจ้าอาวาส คือ พระครูพินิจสีลคุณ (สนม) วัดท้ายน้ำเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เดิมชื่อว่า “วัดใหม่” หรือ “วัดบางขี้เหมา” วัดท้ายน้ำเป็นวัดที่หลวงพ่ोजเงินได้เดินทางมาจำพรรษาเป็นระยะเวลายาวนานถึง 35 ปี ในช่วงรัชกาลที่ 3 ก่อนที่จะย้ายไปจำพรรษาที่วัดบางคลาน (วัดหิรัญญาราม) ในปัจจุบันวัดท้ายน้ำมีพุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยวเข้ามาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวนมากทุกวัน

ภายในวัดมีสถานที่สำคัญ ได้แก่ หลวงพ่อเงินองค์ใหญ่ วิหาร หลวงพ่อเงิน พิพิธภัณฑวัตถุพิชิต พิพิธภัณฑหุ่นขี้ผึ้งหลวงพ่อเงิน และพระอนุสาวรีย์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

หลวงพ่อเงินองค์ใหญ่ เป็นรูปหล่อหลวงพ่อเงินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีขนาดความสูง 21 เมตร สร้างโดยใช้ทองเหลืองรมดำ ตั้งอยู่ด้านบนวิหารขนาดใหญ่ที่สร้างจากอิฐศิลาแลง ด้านหน้าวิหารมีรูปปั้นจำลองช้างของหลวงพ่อเงิน 2 เชือก ชื่อ แนบ และนบ

พิพิธภัณฑวัตถุพิชิต เป็นสถานที่ประดิษฐานรูปหล่อหลวงพ่อเงิน และเป็นที่เก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ที่หลวงพ่อเงินเคยใช้ในอดีต เช่น ชุดเขียนหมาก มีดหมอของหลวงพ่อเงิน

พิพิธภัณฑหุ่นขี้ผึ้งหลวงพ่อเงิน เป็นสถานที่จัดแสดงรูปปั้น หลวงพ่อเงินจำลองสร้างจากหุ่นขี้ผึ้ง ขนาดเสมือนจริง นอกจากนี้ยังจัดแสดงเครื่องใช้ พื้นบ้านในอดีตมากมาย เช่น เกวียน เครื่องฟัดข้าว อุปกรณ์ดักสัตว์น้ำ

พระอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 เป็นรูปหล่อโลหะรมดำ ความสูงประมาณ 150 เซนติเมตร สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งเคยเสด็จมาสักการะหลวงพ่เงินที่วัดท้ายน้ำ



ภาพที่ 7 หลวงพ่อเงินองค์ใหญ่

Figure 7. Large Luang Pho Ngoen statue

ภาพที่ 7 หลวงพ่อเงินองค์ใหญ่ ตั้งอยู่ด้านบนิหารที่สร้างจาก  
ศิลาแลง ด้านหน้าวิหารมีรูปปั้นจำลองช้างหลวงพ่เงินขนาดใหญ่



ภาพที่ 8 พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

Figure 8. The monument of His Royal Highness Prince Krom Luang  
Chumphon Khet Udomsak

ภาพที่ 8 พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพร  
เขตอุดมศักดิ์ ตั้งอยู่ด้านหน้าวิหารหลวงพ่อเงินองค์ใหญ่ ตรงข้ามกับรูปปั้นจำลองช้าง  
หลวงพ่อเงิน



ภาพที่ 9 รูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งจำลองหลวงพ่อเงิน  
Figure 9. Wax statue of Luang Pho Ngoen



ภาพที่ 10 ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์ พุทธโชติ  
Figure 10. The Front of the Phutthachot Museum

## 1.4 ทูทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาทูทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ อันได้แก่ ประวัติ เส้นทาง การเดินทาง และสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ดังที่ได้นำเสนอมาข้างต้น โดยอาศัยแนวคิดเรื่องทูทางวัฒนธรรมของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (Patmasiriwat, 2004) รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ (Thanapornphan, 2003) และปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1986) เพื่อศึกษาวิเคราะห์และจัดกลุ่มทูทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง ตำบลบางลาย และตำบลท้ายน้ำ ดังนี้

**1.4.1 ทูบุคคล (Embodied cultural capital)** คือ ทูทางวัฒนธรรมที่อยู่ในตัวบุคคล เช่น ความรู้ทางภาษา ทักษะการสื่อสาร รสนิยมทางศิลปะ (Patmasiriwat, 2004) จากการศึกษาพบว่า ทูบุคคล คือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น พระภิกษุ ปรมาจารย์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว และเป็นผู้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหลวงพ่ोजเงินในด้านชีวประวัติ และการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของหลวงพ่ोजเงิน โดยเฉพาะทูบุคคลที่กล่าวถึงนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับหลวงพ่ोजเงิน เช่น ประวัติชีวิต ผลงาน วิชาคาถาอาคม วัตรปฏิบัติ คติธรรมคำสอน ตลอดจนแนวทางการบริหารและการปกครองวัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและบารมีของท่านที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาในท้องถิ่น องค์ความรู้จากทูบุคคลมีบทบาทสำคัญในการต่อยอดเป็นทูทางวัฒนธรรมอื่น เช่น ทูรูปลักษณ์ จากการศึกษาพบว่ามีทูบุคคลจากตำนานของหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ดังนี้

1.4.1.1 พระครูพินิจสีลคุณ (สนม) เจ้าอาวาสวัดท้ายน้ำ เจ้าคณะตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล

1.4.1.2 พระครูวิจิตรธรรมโกวิท (อนันต์) เจ้าอาวาสวัดบางลายใต้ เจ้าคณะตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง

1.4.1.3 พระครูมงคลรัตนกิจ เจ้าอาวาสวัดทุ่งศาลา ตำบล บึงนาราง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

1.4.1.4 นายธรรมบุญ เทศอินทร์ อดีตกำนันตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง

1.4.1.5 ไวยาวัจกรวัดท้ายน้ำ และไวยาวัจกรวัดทุ่งศาลา

**1.4.2 ทุนรูปลักษณ์ (Objectified cultural capital)** คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของวัตถุ เช่น หนังสือ งานศิลปะ เครื่องดนตรี ในที่นี้หมายความว่า รวมถึง สถานที่และสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ของผู้คนในชุมชน รวมถึง ผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Patmasiriwat, 2004) จากการศึกษาพบว่า ทุนรูปลักษณ์มีบทบาทที่โดดเด่นมากกว่าทุนทางวัฒนธรรมด้านอื่น ซึ่งทุนรูปลักษณ์ล้วนมีที่มาจาก ตำนานของหลวงพ่ोजเงิน พุทธโชติ ดังนี้

1.4.2.1 ทุนรูปลักษณ์ที่อยู่ภายในวัดทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง ได้แก่ ศาลาเก่าไม้เต็งรัง ศาลาหลวงพ่ोजเงิน รูปปั้นปูนจำลองข้างหลวงพ่ोजเงิน สระน้ำหลวงพ่ोजเงิน และวัตถุมงคลหลวงพ่ोजเงิน

1.4.2.2 ทุนรูปลักษณ์ที่อยู่ภายในศาลาพักข้างหลวงพ่ोजเงิน ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง คือ ศาลาพักข้างหลวงพ่ोजเงิน รูปหล่อหลวงพ่ोजเงิน และรูปปั้นปูนจำลองข้างหลวงพ่ोजเงิน

1.4.2.3 ทุนรูปลักษณ์ที่อยู่ภายในวัดท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล ได้แก่ รูปหล่อจำลองหลวงพ่ोजเงินองค์ใหญ่ รูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งหลวงพ่ोजเงิน พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ รูปปั้นจำลองข้างหลวงพ่ोजเงิน และวัตถุมงคลหลวงพ่ोजเงิน

**1.4.3 ทุนสถาบัน (Institutionalized cultural capital)** คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ รวมทั้งองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (Patmasiriwat, 2004) จากการศึกษาพบทุนสถาบันจากตำนานของ

หลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหหลวงพ่ोजิน พิพิธภัณฑสถานพุทโธชติ ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมข้าวของเครื่องใช้ของหลวงพ่ोजิน นอกจากนี้ชาวบ้านในพื้นที่ยังมีการรวมกลุ่มจัดตั้งชมรมพระเครื่องหลวงพ่ोजินเมืองพิจิตร เพื่อจัดสร้างและแลกเปลี่ยนพระเครื่องหลวงพ่ोजินและวัตถุมงคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ทุนสถาบันที่โดดเด่นอีกประการหนึ่ง คือ ตำนานหลวงพ่ोजินกับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้หลวงพ่ोजินได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางอีกด้วย

จากการศึกษาพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน พุทโธชติ ปรากฏทั้งในมิติของทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และทุนสถาบัน ซึ่งล้วนมีรากฐานมาจากตำนานและเหตุการณ์ที่ชุมชนเล่าขานสืบต่อกันมา ตัวอย่างเช่น ตำนานการเดินทางและการจำพรรษาของหลวงพ่ोजินในเส้นทางบ้านทุ่งศาลา บ้านบางลาย และบ้านท้ายน้ำ ซึ่งสะท้อนถึงความผูกพันระหว่างท่านกับผู้คนในท้องถิ่นและภูมิภาคโดยรอบ ตลอดจนตำนานเกี่ยวกับปฎิหาริย์การคุ้มครองชาวบ้านและการเสกน้ำมันรักษาโรค ที่กลายเป็นองค์ความรู้และความเชื่อทางศรัทธาที่ถูกถ่ายทอดผ่านทุนบุคคล อาทิ พระภิกษุผู้สืบทอดวิชา ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ขณะเดียวกันทุนรูปลักษณ์ เช่น ศาลาพักช้าง รูปหล่อหุ่นขี้ผึ้ง และวัตถุมงคลหลวงพ่ोजิน ก็เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากตำนานและความเชื่อดังกล่าว ซึ่งไม่เพียงมีคุณค่าทางศาสนา หากยังมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อีกด้วย สำหรับทุนสถาบัน การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานและชมรมพระเครื่อง ตลอดจนตำนานความสัมพันธ์ระหว่างหลวงพ่ोजินกับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ล้วนเป็นกลไกที่ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับในวงกว้าง ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า ตำนานและเหตุการณ์เกี่ยวกับหลวงพ่ोजิน ไม่เพียงแต่เป็นรากฐานของทุนทางวัฒนธรรม หากยังสามารถนำมาต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัตถุมงคลหลวงพ่ोजิน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม

## 2. แนวทางการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษาพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ  
ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอ  
โพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพสูง  
ซึ่งสามารถนำมาใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนได้  
3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเส้นทางการท่องเที่ยว มิติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมิติ  
ด้านวัตถุมงคล ดังนี้

### 2.1 มิติด้านเส้นทางการท่องเที่ยว

การกำหนดเส้นทางที่ใช้ในการ  
เดินทางตามรอยหลวงพ่ोजิน เป็นการเดินทางจากสถานที่ที่หลวงพ่ोजินเคยจำพรรษา  
หรือเคยพำนักในเขตพื้นที่ ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง  
ไปยังตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล ซึ่งมีสถานที่ 3 แห่ง ได้แก่ วัดทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง  
อำเภอบึงนาราง ศาลาพักช้างหลวงพ่ोजิน ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และวัดท้ายน้ำ  
ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล หากเดินทางโดยรถยนต์จากจุดเริ่มต้นไปยังจุดสิ้นสุดจะใช้  
เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ตำแหน่งของแต่ละสถานที่ ดังแสดงในภาพที่ 11 ซึ่ง  
ผู้วิจัยได้นำเสนอเส้นทางการเดินทาง ดังนี้

2.1.1 เริ่มต้นการเดินทางจากวัดทุ่งศาลา ตำบลบึงนาราง อำเภอ  
บึงนาราง (จุดที่ 1)

2.1.2 ออกเดินทางตามถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1289  
(สายวังสำโรง – บึงนาราง) ไปยังสามแยกบางลาย

2.1.3 เลี้ยวขวาเข้าสู่ทางหลวงชนบท พจ.4011 (บางลาย-ท้ายน้ำ)  
แล้วเดินทางต่อไปยังจุดแวะพักระหว่างทาง คือ ศาลาพักช้างหลวงพ่ोजิน ตำบลบางลาย  
อำเภอบึงนาราง (จุดที่ 2)

2.1.4 ออกเดินทางจาก ศาลาพักผ่อนข้างหลวงพ่ोजเงิน ไปยังปลายทาง  
คือ วัดท้ายน้ำ ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล (จุดที่ 3)

เส้นทางการเดินทางสามารถแสดงได้ ดังภาพที่ 11 ดังนี้



ภาพที่ 11 สถานที่สำคัญ 3 แห่ง และเส้นทางการเดินทางตามรอยหลวงพ่ोजเงิน

Figure 11. The three locations and travel routes following the footsteps of Luang Pho Ngoen. Adapted from “Google Maps”, by Google, 2025.

Copyright 2025 by Google.

2.2 มิติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้วิจัย  
ขอเสนอกิจกรรม 2 รูปแบบ ได้แก่ การปั่นจักรยาน และการไหว้พระขอพรและ  
บันทึกภาพตามสถานที่และจุดแวะพักที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน ดังนี้

2.2.1 การปั่นจักรยาน ในการเดินทางตามเส้นทางดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทดลองเดินทางด้วยการปั่นจักรยาน พบว่า หากเดินทางจากต้นทาง คือ วัดทุ่งศาลา จนถึงปลายทาง คือ วัดท้ายน้ำ ระยะทางรวม 11 กิโลเมตร โดยไม่จอดพักจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 50 นาที

ในการเดินทางที่ผู้วิจัยนำเสนอ จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก (วัดทุ่งศาลา-ศาลาพักข้างหลวงพ่อเงิน) และช่วงที่สอง (ศาลาพักข้างหลวงพ่อเงิน-วัดท้ายน้ำ) ดังนี้

2.2.1.1 ช่วงแรก ออกเดินทางจากต้นทาง คือ วัดทุ่งศาลา มายังจุดแวะพักระหว่างทาง คือ ศาลาพักข้างหลวงพ่อเงิน ระยะทางรวม 6.5 กิโลเมตร จะใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที

2.2.1.2 ช่วงที่สอง คือ ออกเดินทางจากจุดแวะพักระหว่างทาง คือ ศาลาพักข้างหลวงพ่อเงิน ไปยังปลายทาง คือ วัดท้ายน้ำ ระยะทางรวม 4.5 กิโลเมตร จะใช้เวลาเดินทางประมาณ 20 นาที

2.2.2 การไหว้พระขอพรและบันทึกภาพตามสถานที่และจุดแวะพักที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อเงิน ผู้วิจัยขอเสนอตารางที่ 1 ดังนี้

**ตารางที่ 1** สถานที่สำหรับการไหว้พระขอพรสถานที่และจุดแวะพักที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อเงิน

สถานที่	กิจกรรม
วัดทุ่งศาลา	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ไหว้พระขอพรในศาลาหลวงพ่อเงิน</li> <li>● บันทึกภาพกับเสาศาลาเก่า 2 ต้น</li> <li>● บันทึกภาพกับรูปปั้นจำลองข้างหลวงพ่อเงินบริเวณด้านหน้าสระน้ำหลวงพ่อเงิน</li> </ul>

สถานที่	กิจกรรม
ศาลาพักช้าง หลวงพ่ोजิน	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ไหว้พระขอพรด้านหน้าและด้านบนศาลาพักช้างหลวงพ่ोजิน</li> <li>● บ้านที่ภาพบริเวณป้ายด้านหน้าศาลาพักช้างหลวงพ่ोजิน</li> </ul>
วัดท้ายน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ไหว้พระขอพรและบ้านที่ภาพด้านบนวิหารหลวงพ่ोजิน (ชั้นบนของพิพิธภัณฑท์พุทธโชติ)</li> <li>● เยี่ยมชมและบ้านที่ภาพภายในพิพิธภัณฑท์พุทธโชติ</li> <li>● ไหว้พระขอพรและบ้านที่ภาพด้านหน้าหลวงพ่ोजินองค์ใหญ่</li> <li>● สักการะขอพรพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์</li> <li>● ไหว้พระขอพรและบ้านที่ภาพที่พิพิธภัณฑท์หุ่นขี้ผึ้งเสมือนจริงหลวงพ่ोजิน</li> <li>● เยี่ยมชมและศึกษาเครื่องใช้พื้นบ้านที่พิพิธภัณฑท์หุ่นขี้ผึ้งเสมือนจริงหลวงพ่ोजิน</li> </ul>

Note. Places for worship and blessings, and rest stops related to Luang Pho Ngoen

2.3 มิติด้านวัดถุมงคล หลวงพ่ोजิน พุทธโชติ เป็นพระเถระที่มีพุทธานุภาพทั้งในด้านคาถาอาคม วาจาสิทธิ์ โขคลาก และแคล้วคลาดปลอดภัย ด้วยเหตุนี้วัดที่หลวงพ่ोजินได้เคยพำนักอยู่ หรือวัดที่มีความเกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน จึงได้สร้างวัดถุมงคลที่เกี่ยวกับหลวงพ่ोजินจำนวนมาก เช่น พระเครื่อง รูปหล่อ เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ให้แก่วัดและสร้างคุณค่าทางจิตใจให้แก่พุทธศาสนิกชนที่นับถือศรัทธาหลวงพ่ोजิน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ทั้งวัดท้ายน้ำ และวัดทุ่งศาลา ซึ่งเป็นวัดที่มีความเกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน ในฐานะวัดที่หลวงพ่ोजเงินได้เคยจำพรรษาอยู่ ได้มีการจัดสร้างวัตถุมงคลเพื่อให้เช่าบูชาจำนวนมาก อาทิ พระเครื่อง รูปหล่อหลวงพ่ोजเงิน และพญาเต่าเรือนที่เป็นการจำลองจากวัตถุมงคลที่หลวงพ่ोजเงินเคยสร้างไว้ในอดีต ดังตัวอย่าง



ภาพที่ 12 หลวงพ่ोजเงิน ปี 2515 พิมพ์หน้ายักษ์ มหาอำนาจมหาบารมี  
เนื้อทองเหลืองชุบนิเกิ้ล

Figure 12. Luang Pho Ngoen amulet, B.E. 2515, 'Giant Face, Great Power, Great Prestige' model, material: nickel-plated brass. Adapted from *Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club*, Phichit, 2025, [https://www.facebook.com/photo?fbid=466695465931174&set=pcb.466695612597826&locale=th\\_TH](https://www.facebook.com/photo?fbid=466695465931174&set=pcb.466695612597826&locale=th_TH).



ภาพที่ 13 รูปหล่อหลวงพ่ोजิน รุ่นเศรษฐีร้อยทรัพย์ เนื้อทองคำ หมายเลข 8 ปี 2566  
*Figure 13. Luang Pho Ngoen statue, 'Setthee Ruaisup' model, gold material, number 8, B.E. 2566. Adapted from Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club, Phichit, 2025, <https://www.facebook.com/share/18Fhrp7uhH/>.*



ภาพที่ 14 เหรียญจอบใหญ่เนื้อกะไหล่ทอง ปี 47 วัดทุ่งศาลา  
*Figure 14. Large Hoe Coin, gold-plated material, B.E. 2547, Wat Thung Sala. Adapted from Wayu Sopipong, 2024, <https://www.facebook.com/share/p/18qFvZVcqS/>.*



ภาพที่ 15 พญาเต่าเรือนหลวงพ่ोजเงิน ชุดทองคำหมายเลข 11 ปี 2564

Figure 15. Phaya Tao Ruean's Luang Pho Ngoen, gold set, number 11, B.E. 2564. Adapted from *Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club*, Phichit, 2025, <https://www.facebook.com/share/19nxHrJNHN/>.

จากการสัมภาษณ์พระภิกษุผู้ดูแลทำให้ทราบว่าวัตถุมงคลดังกล่าวนี้ ล้วนแต่ผ่านพิธีพุทธาภิเษกโดยพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง จึงเป็นที่นิยมในด้านพุทธาคม รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายวัตถุมงคลจะนำไปใช้ในการพัฒนาวัด อนุรักษ์สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजเงิน และเพื่อการสาธารณประโยชน์ต่อไป



ภาพที่ 16 พิธีมหาพุทธาภิเษก หลวงพ่ोजเงิน พิมพ์รูปเหมือนในวิหาร

Figure 16. The Grand Buddhist Consecration Ceremony of Luang Pho Ngoen Image in the Viharn. Adapted from *Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club*, Phichit, 2025, <https://www.facebook.com/share/18huNTS8d2/>.

ภาพที่ 16 พิธีมหาพุทธาภิเษก หลวงพ่อเงิน พิมพ์รูปเหมือนในวิหาร  
จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ณ วิหารหลวงพ่เงินวัดท้ายน้ำ จัดสร้าง  
โดยสมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทยจังหวัดพิจิตร โดยมีพระเกจิอาจารย์  
จากทั่วประเทศนั่งปรกอธิษฐานจิต

## อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่เงิน พุทธโชติ เนื่องจากหลวงพ่เงิน พุทธโชติ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง และมีพุทธศาสนิกชนนับถือศรัทธาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งประวัติและตำนานของหลวงพ่เงิน ยังมีความน่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอิทธิปาฏิหาริย์ และเรื่องราวการมาศึกษาวิทยาคมของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ นอกจากนี้ วัดถุมงคลที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่เงินยังได้รับความนิยมจากนักสะสมตั้งแต่อดีตและยังคงมีการจัดสร้างวัดถุมงคลในปัจจุบัน

หลวงพ่เงิน ได้จำพรรษาหลายวัดในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ วัดทุ่งศาลา วัดท้ายน้ำ วัดคงคาราม และวัดหิริญญาราม (วัดบางคลาน) และมีสถานที่บางแห่งเคยเป็นที่พำนักชั่วคราว คือ ศาลาพักข้างหลวงพ่เงิน

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเส้นทางการเดินทางของหลวงพ่เงินจากพื้นที่บ้านทุ่งศาลาถึงบ้านท้ายน้ำ กล่าวคือ ในพื้นที่ตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีอาณาเขตติดต่อใกล้ชิดกันและมีความสัมพันธ์กันทางการปกครอง ซึ่งหลวงพ่เงินได้เคยเดินทางผ่านมาและพำนักอยู่ อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่นอกกระแส ต่างจากวัดหิริญญาราม หรือวัดบางคลาน ซึ่งเป็นวัดสุดท้ายที่หลวงพ่เงินได้จำพรรษาอยู่ แต่กลับพบทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นหลายประการ

ทั้งนี้ ตำนานของหลวงพ่ोजินได้กลายเป็นทุนวัฒนธรรมของชุมชน เนื่องจากเป็นเรื่องเล่าที่สะท้อนทั้งประวัติชีวิต ปาฏิหาริย์ และวิถีการปฏิบัติของท่าน ซึ่งชุมชนได้สืบทอดและใช้เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความศักดิ์สิทธิ์และบารมีของพระเกจิอาจารย์ผู้มีชื่อเสียง ตำนานเหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่านบุคคลผู้รู้ในท้องถิ่นและถูกแปรรูปเป็นทุนทางวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ เช่น วัตถุมงคล รูปหล่อ หรือศาสนสถาน ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันว่า ชุมชนมีรากเหง้าและอัตลักษณ์ที่ผูกพันกับหลวงพ่ोजินโดยตรง

ในขณะเดียวกัน เรื่องเล่าที่เชื่อมโยงกับสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัดทุ่งศาลา ศาลาพักข้างหลวงพ่ोजิน และวัดท้ายน้ำ มิได้เป็นเพียงสถานที่ทางศาสนา แต่เป็น “พื้นที่แห่งความทรงจำ” ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้มีบารมีกับชุมชนที่เกี่ยวข้อง เมื่อสถานที่เหล่านี้ถูกเล่าขานสืบต่อมา ก็สามารถนำไปต่อยอดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่นักท่องเที่ยวมิได้เดินทางมาเพื่อสักการะเท่านั้น แต่ยังสามารถรับฟังเรื่องเล่าที่มีมิติทางประวัติศาสตร์และความเชื่อร่วมด้วย ส่งผลให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และยังสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่วัตถุมงคลหลวงพ่ोजิน เพราะนักท่องเที่ยวและผู้ศรัทธาจะมองว่าวัตถุเหล่านั้นไม่เพียงเป็นวัตถุทางศาสนา หากแต่เป็นสิ่งที่มีความเชื่อและตำนานที่ผสมผสานความเชื่อกำกับอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตามสถานที่ทั้งสามแห่งล้วนเป็นสถานที่ในตำนานที่เกี่ยวกับหลวงพ่ोजิน จึงส่งผลให้เกิดทุนทางวัฒนธรรม ทั้งทุนบุคคล ทุนรูปลักษณ์ และทุนสถาบัน ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนได้ โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอการนำมาใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเส้นทางการท่องเที่ยว มิติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมิติด้านวัตถุมงคล

ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ได้รับความนิยมนิยมอย่างมาก เนื่องจากเป็นการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว มาประยุกต์สร้างสรรค์เป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในชุมชน ซึ่งเป็น

การบูรณาการระหว่างคติชนวิทยาเข้ากับเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการสร้างโอกาส สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

การศึกษาในครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ไม่เพียงแต่ตำนาน หรือ วรรณคดี ดังเช่น ในงานของอภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล (Kasempholkoon, 2016) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากวรรณคดีเรื่อง นิราศพระประธม ของสุนทรภู่ หรือ ชุมชนที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เช่นในงานของยานูมาศ สร้อยเสื่อ (Sroysua, 2008) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา หรือปริมินท์ จารุวรรณ (Jaruworn, 2016) ที่ได้ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี ที่สามารถนำทุนทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์เท่านั้น หากแต่ตำนานและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระเกจิที่มีชื่อเสียง ดังเช่นหลวงพ่ोजเงิน พุทธโศดาก็สามารถนำมาประยุกต์และบูรณาการได้ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ยังได้นำเสนอทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น คือ ทุนรูปลักษณ์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพระเกจิอาจารย์ หลวงพ่ोजเงิน พุทธโศดที่อาจกล่าวได้ว่าอยู่นอกกระแสนิยม ซึ่งก็คือ วัดทุ่งศาลา และศาลาพักข้างหลวงพ่ोजเงิน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ยังไม่ได้รับความนิยมนัก เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าและสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในอนาคตได้ต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม เป็นแนวคิดที่สามารถสร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่ชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำตำนานและคติความเชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว (ไม่ต้องลงทุนโดยใช้ทรัพย์สิน) นำมาสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการบูรณาการระหว่างคติชนวิทยากับการท่องเที่ยว เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

## ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1.1 นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ทุนทางวัฒนธรรมจากตำนานหลวงพ่ोजิน พุทธโชติ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเส้นทางการท่องเที่ยว มิติด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมิติด้านวัตถุมงคล ให้แก่ วัดที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เพื่อนำข้อเสนอไปประยุกต์และพัฒนาให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

1.2 นำเสนอให้สถานศึกษา หรือศาสนสถาน เช่น โรงเรียน หรือวัด ในท้องที่ จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติหลวงพ่ोजิน ตำนานและความเชื่อจากตำนานของหลวงพ่ोजิน รวมถึงอาจจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น หรือนำประเด็นที่เกี่ยวกับข้อไปบูรณาการสอดแทรกในหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมอันสำคัญของชุมชนให้คงอยู่และร่วมสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

### 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรมีการรวบรวมองค์ความรู้และตำนานของหลวงพ่ोजินในลักษณะสารานุกรมออนไลน์ โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และเป็นการเผยแพร่ประวัติและคุณูปการของหลวงพ่ोजินให้เป็นที่รู้จักได้อย่างกว้างขวางต่อไป

2.2 ควรมีการขยายขอบเขตการรวบรวมข้อมูลนอกเหนือจากเส้นทางตำบลบึงนาราง และตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง และตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล เนื่องจากจากการศึกษาพบว่ายังมีสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่ोजิน เช่น วัดหิรัญญาราม (วัดบางคลาน) จังหวัดพิจิตร และวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร (วัดตองปุ) กรุงเทพมหานคร

## เอกสารอ้างอิง

- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). New York: Greenwood.
- Ch. Ariyasap. (2014). *Luang Pho Ngoen Phutthachot Wat Bang Khlan*. Bangkok: Pailboon Offset.
- Dam-Hem. (2011). *Luang Pho Ngoen Wat Bang Klan: The Deity of the Nan River Basin*. Bangkok: Feel Good.
- Department of Religious Affairs. (1988). *History of temples throughout the kingdom, Volume 6*. Bangkok: Department of Religious Affairs, Buddhist Religious Sites Division.
- Hiranteerapol, P. (1994). *Luang Pho Ngoen Phutthachot: Wat Bang Khlan, the Deity of Phichit*. Bangkok: Siam Sinlapakanphim.
- Jaruworn, P. (2016). *Folklore and Tourism: Nong Khao Cultural Village, Kanchanaburi Province*. Bangkok: Academic Publication Project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Kasempholkoon, A. (2016). *A field study and a study of cultural capital based on Sunthorn Phu's Nirat Phra Prathom in Nakhon Pathom, Nonthaburi, and Bangkok for the development of cultural*. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Khaosod Online. (2024, December 2). *Grand Merit-Making Event: Gold Leaf Application and Nine Boundary Stone (Luk Nimit) Enshrinement at Wat Thung Sala, Phichit Province (December 29, 2024 – January 2, 2025)*. Retrieved from [https://www.khaosod.co.th/newspapercolumn/amulets/news\\_9562608](https://www.khaosod.co.th/newspapercolumn/amulets/news_9562608)

- Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club, Phichit. (2024, May 21). Retrieved from [https://www.facebook.com/photo?fbid=466695465931174&set=pcb.466695612597826&locale=th\\_TH](https://www.facebook.com/photo?fbid=466695465931174&set=pcb.466695612597826&locale=th_TH)
- Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club, Phichit. (2025, February 6). Retrieved from <https://www.facebook.com/share/18Fhrp7uhH/>
- Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club, Phichit. (2025, February 4). Retrieved from <https://www.facebook.com/share/19nxHrJNhN/>
- Luang Pho Ngoen Wat Thai Nam Amulet Club, Phichit. (2025, January 5). Retrieved from <https://www.facebook.com/share/18huNTS8d2/>
- Patmasiriwat, D. (2004). *Social Capital and Cultural Capital in the Modern Economic and Management System*. Phitsanulok: Faculty of Management and Information Science, Naresuan University.
- Phrakru Wilat Rattanaarangi (Sa-nga That Sri). (2015). A study of Venerable Luang-Phor Ngern Buddhajoti on Supporting Buddhism. *Journal of Graduate Review Nakhon Sawan Buddhist College*, 3(3), 82-89.
- Phichit Provincial Office. (2023). *Phichit Province Briefing Data (2023-2027)*. Retrieved from <https://phichit.go.th/phichit/doc/2566/660419-1.pdf>
- Sopipong, W. (2024, December 29). Retrieved from <https://www.facebook.com/share/p/18qFvZVcqS/>
- Sroysua, Y. (2008). *Cultural capital for tourism of Amphawa community* (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok.
- Thanapomphan, R. (2003). *Cultural Capital*. Bangkok: Kobfai Publishing Project.
- The Document and Archives Committee, the Organizing Committee for the Celebrations of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Birthday Anniversary. (2001). *Culture, Historical Development, Identity and Wisdom of Phichit Province*. (2nd ed.). Bangkok: Fine Arts Department.